

Segon Simposi sobre l'Ensenyament del Català als No-Catalanoparlants

La llengua a la 'ciutat dels sants'

Els passats 4, 5 i 6 de setembre alguns centenars d'ensenyants de llengua catalana es van reunir a Vic per parlar de les experiències d'immersió lingüística als Països Catalans, de l'estat del català a l'escola secundària i del seu ús social: que la prudència no ens faci traïdors.

En la segona edició del Simposi sobre l'Ensenyament del Català a No-Catalanoparlants van participar més de vuit-cents mestres i professionals de tot l'àmbit lingüístic relacionats amb l'ensenyament de la llengua catalana. Tanmateix, si bé la participació va ser semblant, quant a nombre, respecte el primer simposi, les característiques de les ponències i comunicacions van ser molt diferents.

Segons Josep Tió, membre del comitè organitzador i professor dels Estudis Universitaris de Vic, "el primer simposi, que es va celebrar durant l'abril del 1981, s'inscriu en un moment en què no hi havia gairebé mitjans de comunicació de masses en la nostra llengua i en què l'ensenyament del català a l'escola es reduïa a les dues o tres hores obligatòries. En aquests moments —continua Tió— tenim, encara que estem lluny de la normalització plena, alguns mitjans de comunicació, i els programes d'immersió, línies de valencià i altres s'han estès arreu". Aquesta evolució es va veure reflectida en el programa d'aquesta edició, de tal manera que les petites experiències van deixar pas als estudis i enquestes que recollien la generalització dels resultats d'aquests deu anys de treball.

Un altre dels aspectes que denotaven aquest avanç fou la constitució del comitè d'honor del simposi. Si bé en el primer certamen van ser Ramon Ara-

La llengua és l'eix de l'educació.

R. GIL

mon i Serra, de l'Institut d'Estudis Catalans (ICE), l'escriptor Francesc de Borja Moll, per les Illes, i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes Manuel Sanchís Guarnier els convidats, aquesta vegada les personalitats escollides pertanyien principalment al món polític, per davant del cultural. El president Jordi Pujol, els consellers Josep Laporte i Joan Guitart i l'alcalde de Vic, Pere Girbau compartiren la presidència amb Josep Maria Bricall, rector de la Universitat de Barcelona, Emili Giralt, president de l'ICE i Giuseppe Tavani, president de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.

En aquest sentit, també, l'acte d'inauguració del Segon

Simposi va ser fet pel mateix president de la Generalitat de Catalunya. Durant el parlament, Jordi Pujol va demanar un esforç militant en la qüestió de la llengua perquè "és la principal senya d'identitat del nostre país", alhora que va advertir que "els que manen avui a Madrid són els hereus dels que van protagonitzar segles de persecució contra la llengua catalana, i els seus efectes encara continuen". Per a Pujol, "la nostra batalla ara és l'ús social de la llengua", ja que "Catalunya se salvarà en la mesura que trobi la força en si mateixa".

D'altra banda, la presència institucional en aquest simposi va sobrepassar de molt el testimonialisme de l'ante-

rior edició. Miquel Reniu, director general de Política Lingüística, va afirmar que la seva participació era "entusiàstica, tant a nivell de subvencions com d'intervenció en les ponències i comunicacions". En el comitè organitzador de les jornades d'aquest any es trobaven diversos membres del Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC), del Servei d'Assessorament Lingüístic (SAL) i del Consorci per a la Normalització Lingüística (CNL), que depenen dels departaments d'Ensenyament i Cultura, respectivament. De tota manera, la responsabilitat de l'organització i de les infraestructures necessàries va continuar en mans dels membres dels Es-

tudis Universitaris de Vic.

LA SECUNDÀRIA, O LA IMMERSIÓ INCOMPLETA

Durant els tres dies de debat, un dels problemes que va ser tractat amb més deteniment va ser el de la no-continuitat del procés de normalització lingüística al segon cicle de l'escolaritat bàsica. Als Països Catalans, moltes escoles d'ensenyament

rent de la primària i la secundària, enteses com una unitat i posant especial èmfasi entre els dos últims cursos d'un cicle i els dos primers de l'altre". En la mateixa línia, Joan Badia, professor d'institut, indica que la situació de l'escola als Països Catalans pateix un greu problema de política lingüística, en part provocat per l'autocensura que, des del seu punt de vista, "es fan els governs de la

tenen el mateix objectiu: l'ús social del català. El catedràtic Miquel Siguan distingeix entre tres tipus d'ús. En primer lloc, l'ús institucional i públic, és a dir, aquell que es refereix a la llengua de l'administració, d'una banda, i als mitjans de comunicació, de l'altra. En segon lloc, Siguan considera l'ús social, que funciona en relacions individuals no íntimes o personals (des de la botiga al telèfon d'informació). I per úl-

Els estudis que recentment ha dut a terme l'Institut de Sociolingüística Catalana sobre usos i actituds de tres grups de joves de distintes edats demostren que hi ha un decalatge entre el coneixement i l'ús de la llengua. Tanmateix, per a Joan A. Romaní, "si bé la meitat dels joves del Principat no tenen el català com a llengua pròpia, una gran majoria en té un coneixement oral i escrit, que és millor en els d'edat més curta". Segons Romaní, "les opinions catastrofistes sobre el futur de la llengua entronquen amb el victimisme tradicional dels catalans, a pesar que són opinions ben legítimes i igual d'irrevocables que les altres".

Josep Tió, per la seva part, afirma que "el tema de la llengua no és solament educació, sinó que també és ús, i són les finances, i és l'exèrcit i són les relacions internacionals i és tot. Evidentment, a això, l'escola no hi arriba". Per aquest motiu, Tió pensa: "l'estretor del marc legal és un element que ha aparegut durant el simposi i que apareixerà sempre que es tractin problemes d'ús. Malgrat això —prosegueix Tió—, la independència no té per què garantir la supervivència d'una llengua i Irlanda n'és un cas clar, el que passa és que hi ha un element coercitiu molt més important davant les possibles agressions externes". En aquest sentit, Josep Tió valora els factors ideològics com a factors sense els quals no es podria entendre la problemàtica lingüística en la seva totalitat.

Hi ha molts interrogants en l'aire. La nova configuració mundial, segons el mateix Tió, juga a favor nostre. Però no tenim tot el temps del món: ¿aconsegurem canviar els hàbits d'ús de milions de persones abans que sigui massa tard? Esperem no haver de recórrer a les pregàries, com seria lògic a la *Ciutat dels Sants*.

Joan Morales

En aquest certamen predominen les personalitats polítiques.

R. GIL

primari tenen com a llengua vehicular de totes les assignatures el català. Però aquesta conquesta topa amb un cicle secundari fortament castellanitzat. Si hi afegim que és justament en aquesta etapa de la vida —dels 12 als 16 anys— quan s'adquireixen els esquemes de la relació social adulta, observem una mancança fonamental en el procés d'aprenentatge del català i d'identificació d'aquesta llengua, per la canalla, com a mitjà de comunicació vàlid entre els diferents individus de la nostra comunitat.

Joan Parera, de l'Escola de Mestres de la Universitat de Barcelona a Sants, proposa com una possible solució "l'estudi i plantejament cohe-

Generalitat de Catalunya i de la Generalitat valenciana".

Per a altres professors, però, les pitjors dificultats es deriven de limitacions legals. Lluïsa Bruch, del SEDEC, creu que les 420 hores de català durant tot el segon cicle són insuficients, que el reciclatge del professorat és imprescindible per a l'ensenyament pedagògic i que l'àrea de llengua, que abarca català i espanyol indistintament, no té en compte el punt de partida discriminatori vers la llengua pròpia. Per aquest motiu, Lluïsa Bruch assenyala que "la legislació actual no garanteix un avanç en la catalanització de l'alumnat".

No obstant, tots els programes de capacitació lingüística

tim, l'ús personal, amb aquells amb els que es manté una relació més estable. Partint d'aquesta base, Siguan fa una anàlisi optimista del diferents nivells d'ús: "En el primer cas", explica, "l'accés del català és innegable, tot i les limitacions econòmiques d'un mercat petit. Pel que fa al segon i tercer nivells, el canvi de llengua va lligat sempre a les relacions personals i, malgrat que la regla general és que els catalanoparlants acabin parlant castellà amb els seus interlocutors no-catalanoparlants, això canviarà quan els castellanoparlants vegin el català com a llengua pròpia, que és la tasca que desenvolupa, precisament, l'ensenyament".